

ВИСНОВОК

рецензента

доктора педагогічних наук, професора **Щолокової Ольги Пилипівни**
на дисертацію **Пилип Олесі Ігорівни**

**«Методика інструментальної підготовки бакалаврів музичного
мистецтва на інтегративних засадах»,**

поданої на здобуття ступеня вищої освіти доктора філософії

галузі знань 01 – Освіта

за спеціальністю 014 – Середня освіта (музичне мистецтво)

У поданому на рецензування дисертаційному дослідженні Пилип Олесі Ігорівни порушується проблема інструментальної підготовки бакалаврів музичного мистецтва на інтеграційних засадах. Актуальність обраної дисертанткою для дослідження проблеми зумовлюється низкою причин, вочевидь пов'язаних із зміною базових світоглядних установок в суспільстві, які, проєктуючись у свідомість та суспільну поведінку, суттєво підвищують вимоги до професійного навчання.

Сучасна вища школа, вирішуючи ці завдання, потребує постійного переосмислення й удосконалення фахової підготовки студентів музичних спеціальностей, інструментально-виконавський напрямок якої визначається провідним. Педагогічній діяльності вчителя музичного мистецтва притаманна достатньо виражена специфіка, яка характеризується фаховою поліфункціональністю і розгалуженістю музично-творчої діяльності, а також комунікативною насиченістю і багатовекторністю педагогічної взаємодії. У світлі вищезазначеного фахова підготовка студентів-скрипалів освітнього рівня «бакалавр» має бути спрямована на оволодіння виконавською діяльністю творчого характеру, а також на особистісне зростання майбутнього фахівця. Застосування з цією метою інтегративного підходу до вдосконалення механізмів професійного зростання майбутніх фахівців в процесі інструментальної підготовки видається перспективним та актуальним.

Дисертантка чітко визначила об'єкт, предмет, мету та завдання, опрацювала, узагальнила та систематизувала значний арсенал психолого-педагогічної, мистецтвознавчої та методичної літератури, що дозволило здійснити широкий ретроспективний аналіз становлення класичної скрипкової школи країн Європи та України, виділити у методичних напрацюваннях видатних представників даних шкіл особливості формування виконавських умінь скрипаля та окреслити перспективні шляхи розвитку означеного процесу в сучасній інструментальній підготовці студентів-бакалаврів. Це дозволило їй конкретизувати сутність понять «інструментальне навчання», яке розглядається авторкою як музично-освітній феномен, структурно і функціонально підпорядкований мотиваційно-цільовим, змістовим та процесуально-організаційним завданням виконавського розвитку студента.

На основі аналізу наукових джерел Олеся Ігорівна розкрила сутність понять «інтеграція» та «художня інтеграція», надала власне визначення основному поняттю дослідження – «інструментальна підготовка сучасних бакалаврів музичного мистецтва на інтеграційних засадах». В його межах «художня інтеграція» представлена як процес і результат становлення, ускладнення і зміцнення істотних зв'язків між різними видами художньої діяльності, забезпечуючи цілісність інтегрованого об'єкту з якісно новими властивостями. Теоретичної значущості у роботі також набуває розроблена дисертанткою структура досліджуваного феномену, яка охоплює мотиваційно-вольовий, інформаційно-технологічний, комунікативно-регулюючий і творчо-реалізуючий компоненти. Разом вони спрямовуються на задоволення власних актуальних потреб студентів і мають чітко виражений ситуативний характер.

Науково-методологічною основою представленої методики слугують *акмеологічний, компетентнісний та інтеграційний* підходи, які визначають шляхи підвищення наявного рівня інструментальної підготовки бакалаврів-скрипалів. Зокрема, акмеологічний підхід спрямовується на професійне зростання майстерності студента-скрипаля та його творчий потенціал; компетентнісний підхід розвиває творче мислення і розширює здатність до пошуково-пізнавальної діяльності, яка сприяє розвитку музично-виконавського досвіду; інтеграційний підхід передбачає об'єднання в єдину систему різних елементів, методів і навчальних дисциплін для досягнення синергетичного ефекту.

До безумовних переваг представленої роботи можна віднести запропоновану дисертанткою організаційну модель удосконалення інструментальної підготовки сучасних бакалаврів музичного мистецтва на інтеграційних засадах. Вона містить наукові підходи та педагогічні умови, які відіграють роль методологічних орієнтирів у розробленні методики інструментальної підготовки бакалаврів музичного мистецтва.

Для підвищення ефективності інструментальної підготовки бакалаврів-скрипалів авторка запропонувала такі педагогічні умови: 1) формування у студентів адекватної самооцінки рівня власної інструментальної підготовки, спонукання до послідовного мотиваційного вдосконалення своєї навчальної діяльності; 2) зміна смислових акцентів пізнавальної діяльності студентів від одержання інформації у готовому вигляді до активного самостійного пошуку знань; 3) варіативність форм організації навчальної діяльності студентів; 4) активне включення студентів до різних видів концертної діяльності задля розвитку їх виконавської надійності. На кожному етапі дослідної роботи вона доводить, що саме ці умови виступають необхідними обставинами, які сприяють підвищенню ефективності педагогічного керівництва інструментальною підготовкою бакалаврів-скрипалів та відповідають психолого-педагогічним критеріям оптимальності. Запропоновані педагогічні умови слушно корелюються з обраними методологічними підходами, що дозволяє говорити про їх наукову коректність і ґрунтовність.

Таким чином, розроблені у дослідженні структурні компоненти інструментальної підготовки бакалаврів-скрипалів та їх змістове наповнення, обґрунтовані наукові підходи і педагогічні умови стають дидактичною основою та методичною платформою для розробки авторської методики на інтегративних засадах. Її особливістю є опора на принципи реалізації особистісного потенціалу студентів; естетичного сприймання музичних творів; спрямованості музичного навчання на розвиток емоційно-чуттєвого досвіду; спонукання до самооцінювання та коригування власної гри відповідно до уявленого образу.

Розроблений дисертанткою критеріальний апарат містить відповідні показники, які дозволили надати кожному рівню сформованості виконавських умінь педагога-скрипаля змістові характеристики. Варто зазначити, що в результаті проведеного констатувального експерименту дисертанткою визначено основні недоліки виконавського апарату майбутніх педагогів-скрипалів, які згруповано за *природньо-анатомічними, технічними і художньо-виконавськими ознаками*.

Дисертанткою визначено та обґрунтовано чотири етапи ефективного розвитку бакалаврів-скрипалів у процесі інструментальної підготовки: адаптаційно-спонукальний; когнітивно-тренінговий; практично-поглиблювальний; самостійно-продуктивний. На кожному з них представлені завдання, спрямовані на удосконалення інструментально-виконавських умінь і навичок в процесі навчання. Вони передбачають розширення професійного мистецького тезаурусу студентів для удосконалення навичок жанрово-стильової атрибуції виконуваних творів; активізацію рефлексивної діяльності студентів у процесі оволодіння базовими технічними прийомами; оволодіння способами різновекторної комунікації у навчальному та виконавському процесі; розробку системи оцінки результатів власної виконавської діяльності та корекції її недоліків; закріплення набутих процесів попередньої формульованої роботи музично-пошуковою діяльністю; підвищення творчої самодіяльності студентів для створення власних інтерпретаційних версій.

Цікавими та ефективними виявилися методи, представлені авторкою для удосконалення інструментальної підготовки бакалаврів музичного мистецтва на формульованому етапі експериментальної роботи, зокрема такі: «Скрипкові соло у світових шедеврах»; «Бліц-проект», «Раптова зміна партнера»; «Музичний калейдоскоп».

Зазначимо, що в дисертації досить переконливо викладено хід і результати дослідно-експериментальної роботи. Математичні розрахунки і порівняння якісних і кількісних показників у контрольній та експериментальній групах доводять дієвість запропонованої методики.

Таким чином, дисертація **Олеси Ігорівни Пилип** характеризується науковою новизною, має теоретичне і практичне значення. Її **наукова новизна** полягає в тому, що *вперше* визначено педагогічні умови, а також розроблено методику інструментальної підготовки бакалаврів музичного мистецтва на інтегративних засадах; *уточнено* зміст і структуру інструментальної підготовки

бакалаврів-скрипалів у закладах вищої музичної освіти; *розкрито* навчально-методичний потенціал інтеграції як засобу підвищення рівня інструментальної підготовки бакалаврів-скрипалів; *визначено* критерії та показники інструментальної підготовки скрипалів-студентів бакалаврату; *подальшого розвитку набули* теоретико-методичні підходи до удосконалення змісту та форм організації фахової підготовки бакалаврів музичного мистецтва.

Говорячи про практичну значущість дисертаційного дослідження, слід відзначити, що запропонована методика характеризується цілісністю, цікавими підходами автора. Довготривалий експеримент, широка апробація та впровадження результатів дослідження, а також математична обробка здобутих у ході констатувального та формувального експериментів даних підтверджують її практичне значення, вірогідність наукових положень та результатів виконаного дисертаційного дослідження. Отримані в ході дослідження висновки можуть використовуватися на різних ступенях музично-педагогічної освіти, а також слугувати підставою для оновлення змісту навчальних дисциплін «Спеціальний музичний інструмент», «Методика навчання гри на скрипці», «Ансамбль», «Камерний ансамбль», «Оркестровий клас», а також використовуватися у процесі написання навчально-методичних посібників, методичних рекомендацій з питань фахової підготовки бакалаврів музичного мистецтва.

У цілому позитивно оцінюючи дисертацію О. І. Пилип, необхідно висловити деякі міркування, які виникли в процесі рецензування роботи і вимагають окремих пояснень.

1. Робота набула би більшої логічної довершеності за умови незначного перекомпонування теоретичного матеріалу відповідно до назв параграфів, зокрема: представлену в 3 розділі організаційно-методичну модель краще представити у другому розділі та уточнити назву підрозділу 2.3.

2. Перевірити прізвища деяких авторів, представлених у першому розділі.

3. Після кожного етапу експериментальної роботи бажано зробити зрізи досягнень студентів за кожним компонентом.

Втім, висловлені міркування не слід сприймати як зауваження, вони мають рекомендаційний характер і є додатковим доказом самостійності індивідуального науково-пошукового стилю дисертантки.

У цілому дисертаційна робота Пилип Олесі Ігорівни справляє позитивне враження, результати дослідження викладені чітко та послідовно, що свідчить про досягнення поставленої мети та успішне розв'язання висунутих завдань. Дисертаційна робота логічно структурована, складається зі вступу, трьох розділів, висновків до розділів, списку використаних джерел до кожного розділу, загальних висновків та додатків.

Основні теоретичні положення та результати дослідження повною мірою відображені у 8 наукових публікаціях, серед яких 3 публікації у провідних фахових виданнях України, 1 – у міжнародному виданні, 4 – праці апробаційного характеру, що свідчить про повноту викладу основних положень та результатів дисертаційного дослідження.

Дисертація Пилип Олесі Ігорівни на тему: «Методика інструментальної підготовки бакалаврів музичного мистецтва на інтеграційних засадах» є цілісним завершеним самостійним дослідженням, яке за своїм науково-теоретичним рівнем, новизною у постановці та вирішенні досліджуваної проблеми, аргументованістю теоретичних положень, висновків та практичним значенням відповідає вимогам Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44 і може бути подане до захисту в разовій спеціалізованій вченій раді за спеціальністю 014 – Середня освіта (музичне мистецтво).

Рецензент:

доктор педагогічних наук, професор,
завідувачка кафедри фортепіанного виконавства
та педагогіки мистецтва факультету мистецтв
імені Анатолія Авдієвського УДУ
імені Михайла Драгоманова

